

Dnr 17UN229
2018-01-08

Bo Egebrand

Yttrande över medborgarförslag - 100% ekologisk mat och frukt i förskolor

Inledning

Ett medborgarförslag kring ekologisk mat och frukt i Gävle kommuns förskolor har inkommit till kommunfullmäktige. Ärendet har diarienummer 17KS333. Ärendet är skickat för beslut i utbildningsnämnden.

Förslagsställaren anser att 100% ekologiskt är viktigt för våra barn och att ekologiskt snabbt kan göra stor hälso- och miljöskillnad.

De förslag som lämnas är:

1. Tillsätt en kostchef/kostansvarig på Utbildning Gävle.
2. Öka målsättningen om ekologiska livsmedel i förskolan, rekommendera fria förskolor att göra lika.
 - a. Målsättningen om andelen ekologiskt bör gälla även specialkost.
 - b. Börja med ekologiskt för mjölk, bananer, gryn, frukt, grönsaker, morötter, pasta och potatis. (Bra att Gävle redan infört eko för vissa produkter i förskolan.)
 - c. Fisk som serveras ska vara MSC, ASC eller KRAV, sätt upp delmål.
 - d. Kött (däggdjur, fågel) som serveras ska vara ekologisk KRAV eller EU-lövet, sätt upp delmål.
3. Ge goda möjligheter för de förskolor som önskar, att få lättillgänglig information om bekämpningsmedels påverkan på barn och skillnad mellan ekologiska och oekologiska livsmedel.
4. Avsätt större budget för giftfri mat till alla våra barn.
5. Utöka också dessa förslag till att gälla skolorna, kanske som ett andra steg efter förskolorna.

Yttrande från Utbildning Gävle

Gävle kommun arbetar aktivt med miljöfrågor och har ambitionen att ligga i framkant när det gäller hållbar utveckling. Kommunen placerade sig år 2016 på 19:e plats av Sveriges alla kommuner i Svenska Eko-kartans¹ sammanställning av uppgifter från Ekomatcentrum². Sammanställningen startar år 2008 då Gävle kommuns andel ekologisk mat till offentliga kök som skolor, förskolor och äldreomsorg var ca 12 %. År 2016 var andelen 41 %. Trenden har varit stadig och stabilt uppåtående under hela mätperioden. I Gävle kommuns miljöstrategiska program (MSP) finns målsättningen att 50 % av Gävle kommunkoncerns livsmedelsinköp ska vara ekologiska år 2020.

Vilka produkter som serveras regleras i upphandlingskrav och i avtal med entreprenör. Skolor och förskolor omfattas av avtalet och kan inte frångå det. Upphandlingen av ekologiska produkter är delvis baserad på tillgången. Gävle kommun handlar upp stora volymer vilket gör att det är svårt att garantera att hela varugrupper kan levereras ekologiskt. Större delen av en varugrupp kan dock vara ekologisk. Nuvarande krav på entreprenören är 30 % ekologiskt exklusive mjölk.

Förskolor med tillagningskök och mindre volymer har lättare att beställa ekologiskt. Dessa förskolor har första halvåret ett snitt på 67 % ekologiskt. Från och med 2017 gäller en ny lagstiftning som möjliggör att ställa KRAV som villkor i upphandlingar. Det har inte varit möjligt tidigare.

Ansvarat kring måltiders genomförande finns hos respektive förskolechef.

Tidigare fanns hos dåvarande Barn- och ungdomsförvaltningen (som ansvarade för förskola) kostkompetens inom förvaltningen. En ny organisation skapades då barn- och ungdomsförvaltningens resurser och tjänster flyttades över till kommunledningskontoret.

Yttranden kring varje enskild förslagsframställan.

1. Specialkompetens i kostfrågor finns hos kommunledningskontoret. Utbildning Gävle har inte någon specialkompetens i kostfrågor. Kommunledningskontoret ansvarar för samordning och uppföljning av måltidsverksamheten samt för upphandling av måltidstjänster. Det planeras ingen organisationsförändring avseende kostfrågor.

¹ <http://www.geoshepherds.com/ekokartan>

² <http://ekomatcentrum.se/om-ekocentrum/>

2. Miljöstrategiska programmets målsättning gäller. Den innebär en fortsatt ökning av andelen ekologisk mat.
Fristående förskolor är egna huvudmän med totalansvar för sina verksamheter. Gävle kommun är tillsynsmyndighet över de fristående förskolorna och kan inom ramen för tillsynen utifrån författningarna förelägga verksamheterna att avhjälpa upptäckta brister. Det ingår inte att rekommendera någon särskild kost.
 - a. Kraven på ekologisk andel är satta på helheten, specialkosten ingår i detta.
 - b. På förskolor serveras kravodlad potatis. Morötter, bananer och mjölk är ekologiska. Gryn är i stor utsträckning ekologiska.
 - c. All fisk som serveras i Gävle kommun är MSC-märkt eller motsvarande.
 - d. Nötfärs som används är till största delen ekologisk. I övrigt är kraven på ekologisk mat ställda på helheten och inte på speciella varugrupper.
3. Det finns goda möjligheter att få information om bekämpningsmedels påverkan hos exempelvis Livsmedelsverket³. Även information om ekologiska livsmedel finns hos Livsmedelsverket⁴.
4. Detta är delvis en upphandlingsfråga. Förskolor med tillagningskök och mindre volymer kan ha tillgång till ett mer flexibelt utbud av mat. Utbildning Gävles budget för kost styrs av portionspriser efter en upphandling. Upphandlingen förbereds och genomförs av kommunledningskontoret. Utifrån miljömål i MSP ställs krav på bland annat andel ekologisk mat.
5. Förskolor med mottagningskök och skolor ingår i samma upphandling som hela Gävle kommun, vilket gör att det är samma krav för hela kommunen.

Utbildning Gävle anser därmed medborgarförslaget besvarat.

Tomas Hartikainen
Förvaltningschef
Utbildning Gävle

³ <https://www.livsmedelsverket.se/livsmedel-och-innehall/oonskade-amnen/bekampningsmedel>

⁴ <https://www.livsmedelsverket.se/livsmedel-och-innehall/ekologisk-mat1>